

НАСТА КУДАСАВА

маё невымаўля

Вершы

Выданне 2-е

Мінск, «Кнігазбор», 2017

УДК 821.161.3-1
ББК 84(4Беи)
К88

Бібліятэка Саюза беларускіх пісьменнікаў
«Кнігарня пісьменніка». Выпуск 78.
Заснаваная ў 2009 годзе

Лепшая кніга 2016 года
па выніках конкурсу Беларускага ПЭН-цэнтра.

Кудасава, Н.
К88 Маё невымаўля : вершы / Наста Кудасава. 2-е выд.— Мінск : Кнігазбор, 2017. — 116 с. — (Бібліятэка Саюза беларускіх пісьменнікаў «Кнігарня пісьменніка» ; вып. 78).
ISBN 978-985-7180-06-6.

Кнігу «Маё невымаўля» склалі новыя вершы паэткі, напісаныя ў 2011–2015 гадах.

УДК 821.161.3-1
ББК 84(4Беи)

ISBN 978-985-7180-06-6

* * *

вершалінаў вершалініі —
соснаў роспачнае sos —
я самотаю птушынаю
чую рытмаў вашых рост:
як жукамі-караедамі
словы пад карой свярбяць,
павучынай абэцэдаю
тчэцца вершавая бязь,
як радок бурштынам свеціцца
на хваінавай руцэ —
лес якубаваю лесвіцай
у нябёснае расце...

Слуп

Сусвету ўслед глядзець, як Лоту,
не паднімаючы рукі.
Стаіць самоту страшнаротую,
не расчытаную нікім.
Стаяць, маўчанне ў неба сеючы,
тугая соль — на языку.
Мне вечнасць абдымае плечы
і боль вымае — па радку...

* * *

Заклятыя лютым пілоты,
салдаты ў шыхтах адзіноты,
старое прагорклае праўды
расхрыстаныя касманаўты...
Ляцеце! Сусветы вам пухам!
Айвенгі, магутныя гукам!
Найвышняга выраю горцы,
заклятыя лютым празорцы...

* * *

разбягаюцца anni domini —
новых зморшчынак разбяры,
я й сама на зямлі паломная —
вечны восеньскі пілігрым,
я й сама, што ні ўдых, рухомая —
пругкіх сэрцаў гартую спрыт!
закунежу і вылечу ў комін...
варажбітка. завея. ліліт.

* * *

мне сівільныя высі
адгукаюцца ўвушшу.
ты шукаеш зручных выйсцяў —
я расплюшчана пішу,
бо прымятай вышнім колам
хораша ў траве ляжаць
і чакаць душой вясёлай —
ну, калі там сенажаць?

* * *

хрыбтамі рыб наросхрыст
бяжыць мая рака.
я, можа, толькі Босха
лічу за сваяка
і ў звар’яцелым вусці
нашу свае віры,
выспельваючы вуснамі
пяянне срэбных рыб.

* * *

недарэчна мне тут — рачной!
залячы хоць якой лячбой —
накармі з небасяжных далоняў,
рытмаплёскатам адары
і ў віры мяне забяры —
я ссыхаюся ў гэтым палоне...

* * *

нішчымная шчымлівая бессань
капошыцца пад рэбрамі бездань
галёкаюць у галаве здані
апошняя надзея світанне
прарвацца ў санцавітае заўтра
ратунак ад сябе-цемразаўра
схаваўшы ў кулуарах завочных
аскоміну нізкімнае ночы

* * *

гэта дні нам здзекліва тыцкаюць ролі —
і хварэеш моўчкі,
але ёсць свабода абліваццa болем
у самоце ночы,
бо няважна, дзе ты, няважна, хто ты,
калі ў кожным — студня,
і ніхто не ўратуе цябе пяшчотай,
ніхто не ўратуе...

* * *

падушка — бо падаць
і тварам, і духам,
балючую вадкасць
з вачніцаў выплюхваць,

зрабіцца маленькай
і безабароннай,
абняць за каленкі
сваю абалонку

і слухаць, як вулей
капошыцца ў сэрцы,
пакуль не прачнуліся
дзеці

* * *

каляслёзныя ў горле мячыкі
птушанятамі смешнымі скачуць

па лязе адзіноты крочыла
саслізнула дзвюма моўчамі
па абодва бакі
ляза

ну сарвіся ж
давай
вылязай

* * *

ільбом
выпіваю сцяну
нагбом
мокражылле цягну
з нутра
беспрытульны калос
пара
распранацца да слёз

можна адрэзаць дрэды,
гледзячы джа проста ў твар,
і слухаць, як коціцца вуліцамі
мая лысая галава,
замінаючы крочыць прахожым,
крэкчачы ад пустэчы.
можна адрэзаць усё,
што ўціскаецца ў лёс чалавечы,
і скарыстацца спадчынай
гідры заўждыгаловай —
выпрастаць шыю-парастак
і ўзрошчваць сябе па новай,
выснаваць дрэва стромае,
стол прамяняць на ствол,
чуючы ў кожным ранку
перадсмяротнае хараство.

Каханы!
Так многа вятроў у маіх пакоях,
і ўсе спадарожныя, так што чакай —
хутка буду!
Бо зрываюцца донкіхотамі вершы ў бойку
і не мне
напрарочана ўведаць разважлівасць мудрых.

Кашалоціха-сэрца
ізноў ад паветра п'янее:
з акіяннага цела высоўвае смешную пысу,
глытае свабоду,
упырсквае ў сонныя вены
і нясецца насустрач дарогам
з абдымкаў Каліпса...

* * *

з бярвення ў воку маім
можна скласці хату
і жыць там,
і мацаць далонямі
        дзверы шурпатыя,
каханых у ложак класці
        бліжэй да сценкі,
каб шэры ваўчок
не ўкусіў за бачок,
каб і ім прызвычайваць зрэнкі
да жытла,
у якім і паліць, і кахаць
        па-чорнаму,
бо колькі б дурную мяне
        не вучылі вучоныя,
я ўсіх маіх высілкаў лес
        адпраўляю на дровы,
і дзіўлюся дагэтуль сама,
але сон тут харошы,
        здаровы.

...і дарогаў незлічоны дар,
шляхаў лек,
дзе душы крокам гояцца,
лёг пад ногі мне,
іду —
паломніца —
вомшаю падэшвамі абшар...
не шкада ні ложка, ні стала:
толькі цела мне ў багаж прызначана,
але й гэты
травам кіну ў спадчыну,
каб заўжды свабоднаю была,
каб ішла бясстрашна што ні старт,
пешкі праз жыццё, абы не пешкаю,
несла ў вуснах пацалунак вершавы
і дарогаў незлічоны дар...

* * *

вырай навырост пашыю,
каб духмянымі былі.
я не ведаю месіяў —
толькі музыку зямлі.
мне не дадзена адкрыццяў —
толькі чуць гаворку рэк
і як восеньскае лісце
душы хараством дзярэ.
я з усмешак і малітваў
зладжу моцны добры трос,
каб надзейна быў пашыты
вечны вырай навырост.

Сабачае

паімчу палямі басалап —
мірыяды музыкаў у пашчы...
падалося, некалі была
я жанчынай з доляю прапашчай.
падалося, па́дадася так,
быццам дыванамі дол убраны,
быццам кожны адбалелы такт
дзьмухаўцамі зарастаюць раны.
мо таму так вабіць далячынь —
далячу ж! ні лапай не самлею!
бо сабачы лёс — імчання чын —
палявое волі паўназелле...

Вера

Вернецца тое, што горнецца,
кінецца ў богаву торбу —
толькі вяртаннем і корміцца
веры вярблюд мнагагорбы,
рушыць пустэльнямі шэрымі,
моліцца ёлкай калючцы,
чуе прачуласцю зверавай:
блізіцца той,
хто нам сэрцы расплюшчыць.

* * *

выспеюць новыя выспы,
з мора павысунуць пысы,
вырай правераных душаў —
вырастуць новыя сушы,
вырвуцца з воднае выдмы —
вечнасці велічны выдых,
край без марнечы і псуты,
верадам не закрануты.

* * *

не да посуду
апастылага
міраносіцы
песеннажылай...

дні днявалі
елабуга ела
ты не каралі
на шыю надзела
неба закрыла
столлю як панцырам
хто мае крылы
не можа не ўзняцца
хоць раз
хоць на метр
ад абсурднага долу

апошні дзень лета
заўтра ў школу

Рыбін цар

Віталю Рыжкову

рэбрамі ведаю — рыбін цар!
з рыцараў ордэну праўды рыбінай!
так
толькі лепшыя
з небыцця
здольныя вынырнуць,
бліснуўшы спінай.
так выкарасквающца з сябе
і мкнуць навырост,
берагоў не бачачы,
каб уляпіцца ў п’яны карабель
і злізваць радкі
языком гарачым...

* * *

і цалавала рыбам вусны,
і клала рукі ім на плечы,
і разумела — невылечна,
ды я даўно ўжо не лячуся,
я ў гэтай восені ваганняў
адно хачу налюбавацца,
як рыбы ў феерычным танцы
тапочуць па рацэ нагамі...

* * *

а я спяваю мантры горам
і мандрагорам,
бескампрамісная пракруста
цалую ў вусны,
забойцатварыя гаргоны
мне б’юць паклоны,
і да грудзей сусвет крадзецца
рукамі зеўса...

* * *

з жарсцю спевашчокіх жабаў
усхваляю родны стаў
Ты мне даў жыццё як хабар
і з усмешкаю растаў
я пяю Табе адчайна
не зважаючы на плён
толькі слухай толькі дай мне
адшукаць Імя Тваё

Восень засталася воссю,
стрыжнем тонкае душы.
Мне так мала давялося
лісце крокамі крышыць,
што адну кунежу мару:
хай па сконе дзён і дат —
за абрывам каляндарным —
будзе вечны лістапад...

Верасень — роспачны Вертэр —
лісце пакуе ў канверты,
піша парывіста “Werde!”,
моліцца дрэваў пажарам.
Я не чакаю збавення —
ведзьма ва ўсіх пакаленнях.
Дай мне руку, мілы геній,
ты мне найлепшая карма.

Пойдзем з чужое грымёркі
ў край, дзе не дзейсныя оркі,
выкрыкнем urbi et orbi
горлаў расхрыстаных праўду:
як раздзіраюцца сэрцы
ў тых, хто не ведае смерці,
і выпадаюць — на вецер —
словаў жывыя смарагды...

Восень-сансара

Восень прыйшла і ўсё
паставіла на свае месцы:
бульбу ў капцы, чаравік —
у калюжыну, вершы — у горле
паставіла колам, каб іх
выкашліваць па адным
штораніцу з цыгарэтным
і іншым будзённым
дымам...
Восень прыйшла нястрыманай,
паўсюль вінаватай жанчынай —
мая недарэчная цёзка!
Я ведаю, мы толькі коскі
ў чыімсьці сакральным тэксце,
я ведаю, мне застаецца
не больш і не менш, чым Ёву.
Восень прыйшла — і ўсё.
І ўсё пачалося нанова...

* * *

падаліся лістападамі
ўсіх лістоў маіх адчаі
там дзе даўяраюць радыё
не зважаюць на маўчанне
зазімую ж як даводзіцца
ў золаце вялікай моўчы
хай на стромах галалёдзіцы
падрасце мой дух сірочы

Памылка

мулкі няўмольны холад
памылкай памыцца,
быццам хто выламаў колы
і ўсунуў мыліцы...
мелецца ўсё. не думай,
што нешта выжыве.
час загоіць мне сум
і цябе заліжа.

* * *

загаіла б, ды гай далёка...
значыць, зноў давядзецца
клёкатам
заліваць папяровую немасць,
касякамі сплаўляць на нераст
усю пяшчоту,
каб рытмы выправіць,
яснавокімі выліцца літрамі,
быццам выплакаць можна
хібы.
быў бы гай унутры — загаіў бы...

* * *

укруціўся ў нямую хаціну
адзіноты маёй слімак,
я гібею ў гушчарах правінаў —
навучы мяне полю, зіма!
астудзі! я гару ў маім целе,
не па росце мне гэты агонь!..
пакажы, як утрымліваць белым
злую глебу шаленства майго.

закунежыла б —
важнага, кніжнага,
толькі чую ўсім сэрцам —
не выжыву!
не ўратуюся — быць пераможанай!
моўкнік недатыкальны,
варожы мой!
чым ты прываражыў мяне, сцюжную,
што шалею ў пякучым нядужанні?
і за можнага межы
сплываю,
нечакана адчуўшы —
жывая...

Дотык

Ад я да ты — толькі дотык
і ў роце пякучы эрот.
Разбіцца б усёй адзінотай
аб твой неабвержны жывот,
каб потым з мокрага месца
ўздымацца за ўдыхам удых,
сусвету адмытае шкельца
вымаючы з вечнай вады.

* * *

легчы і боль аблегчыць,
у неадольны лог
злезці душой пакамечанай,
уткнуцца табе ў крыло
і слухаць, як топіцца наледзь
пад роднага сэрца крок,
запамятаваўшы памяць
найлепшай з маіх дарог.

* * *

рукі-прарокі!
ну, што вы прарочыце?
вашыя дотыкі —
лёгкія лётчыцы —
пералятаюць
з грудзей на ключыцы,
не адшукаюць,
куды прызямліцца...
птахі вандроўныя,
пальцы-пілоты!
як жа цудоўна,
што дзень сёння лётны...

* * *

свербная нядзеля,
памяці ланцуг,
у сэрцы як падзею
я цябе нясу,
не сумую — смягну,
млосна языку,
безназоўнай магмаю
цераз край цяку,
і такая ждома —
пенелопе шах!
да цябе ў абдоймы
так
просіцца
душа...

* * *

не лячы мяне,
я і так лячу —
штопалёт пакрысе лягчэю...
мне ўздымае крылы туга-вяшчуння,
такіх
не ўратуеш зеллем
і не ўпішаш, хворых, у схему дзён —
незлічоным няма паліцаў.
я ў грудзёх тваіх танчу —
гарэза-знайдзён —
і на вуснах
пяю
сініцай.

* * *

кожнага шолаху ведаю шлях
і сустракаю — шалом!
пешкі ўвесь вавілон прайшла —
шукала сваё святло.
ад абыслоўя разгублены слых,
марнасцяў поўны лоб.
упартая, лезе вясна, і буслы
кранаюць раны крылом.

* * *

абпалю агнягукаю песняй
не ўпалюю але апяю
я твой вернік з атраду кудзесных
мяккакрылая ноч-гамаюн
буду пеставаць пер’ечкам кожным
ты мне толькі бы сонца ўзыходзь
каб вітала штодзень як апошні
і трымцела птушыная плоць

* * *

лячу ўспамінам сунічным
крылом сінічным крануць.
хоць велічным,
хоць найзвычным —
аблочным,
яблычным —
будзь!
каб гэты струнны сястрыны
не сціх аркестр унутры.
ці стойкім,
ці хуткаплынным —
жыві, мой светач,
гары!

Абдоймы

абдоймы — надзейны дом,
дзе нішчыцца шум падзейны.
жывое,
як ля ці до,
абдоймаў тваіх адзенне.
адзень жа!
крылом абдай!
і вымкнемся з кола дарогаў,
застылыя ля
і да —
да першага слова зямнога...

* * *

Жнівень.
Выжыць:
злівы словаў,
здраду ніваў безбародых,
спрэс паголеных, як нервы...
Лета
стомленай гетэрай
адыходзіць на спачын,
і адно мне дорыць радасць —
жолудам пад ногі падаць
Госпаду...

* * *

збіраемся сэрцамі ў нашым гета
расчытваць будучыні азы,
празорам пырскаюцца сусветы
і агаломшваюць нам язык,
утаяванае поўнай жменяй
шпурляе з неба нам зорны лось,
і мне не страшна, хоць ноч даўжэе,
бо можна выжыць, пакуль ты ёсць.

Спатканне

спатканне — тканне спаянасці,
спагады вышняй пагляд.
пакуль не спаліцца спальнасцю
душы нямое цяля,
пакуль бясцела, бяздотыкна
выдыхваем дзён палатно,
нам дадзена кожным спотыкам
радніцца ў адно радно...

* * *

мае рэкі ўзараныя роспаччу рыбіных рыкаў,
маю зрок ад прарокаў,
але спруцянелы язык,
а ты пішаш так стройна,
як бог дасканалаязыкі,
знітаваўшы ў душы-веляморы вярхі і нізы.
занатуй жа ўсе нашыя ноты, што не прагучалі,
невыпеўнасць пяшчоты маёй
для мяне занатуй,
і магчыма, я вынайду пойму
жывога маўчання,
адамкну ўсе шляхі
і дарогу ў наш вырай знайду...

* * *

сей бязбожнаму збожжа,
хай збірае ўраджай,
можа, знойдзе ўсяроджанасць,
пераможа адчай.
каб у злым раздарожжы
не аслеп, не зблукаў,
сей бязбожнаму збожнае —
дай апраўду рукам.

* * *

сцеражы гэтых рытмаў няўстойлівы смак,
даражэннай цаною здабыты.
так хавае сваіх цуда-юдаў касматых
рака міліярдалітрая,
так стрымаць бы ў грудзёх трапяткое «люблю»,
так вароне б за сыр ухапіцца,
каб ігольнымі вушкамі сонмы вярблюдаў
ішлі ў твой аазіс напіцца...

* * *

так знаёма заняло
мову мітуслівых сённяў.
я выпроставаю крыло
над прасторамі-далоньмі,
каб ляцець на іншагук,
наўздагон бруенню рэкаў,
дзе ўзрастае вечны луг —
мякка сцеленая мекка...

* * *

там, дзе рэчы стануць рэкамі,
рэйкамі для ўцёку душаў,
я пайду з нутром парэпаным
марнадзёнства абцярушваць,
я пайду, пакіну многае,
дараванняў не чакаю,
бо была занадтаногаю
і ўпівалася шляхамі,
бо як здраднікаў адрынула
ўсе падручнікі й парэнчы,
я пайду — паўсюды вінная —
ў край без роспачаў і рэчаў...

На рачэнне Дняпра

абярэгі тваіх берагоў
ратавалі мяне ад шаленства,
вартавы самых сэрцавых сэнсаў,
найтрывалы з усіх багоў,
агаліў мне такую глыб,
што дыхнуць не магу, каб не хлынуць,
і раку, бы ў суроку, няспынна,
лашчу ў роце харалы рыб,
лаю роўных, пяю крывым,
нюхам чую адных крылатых...
раю вірны! спатоля і латы!
нарачоны мой пілігрым!

* * *

млынавае паўнавольнае
мовінае рамяство
вонкі зманлівымі ролямі
выварочвае на стол
што ламаецца што мелецца
скроні спрэс у скразняках
скальдзіца мая кялейніца
ненамольная мука

Акрыяць

акрыяць гэта крылы і хлеба акраец
родны край і крый божа не скрадзены вырай
гэта выкрывяніць да раскаяння памяць
і на ветразі перакраіць свае шырмы
гэта прага няскоры і скарбы адкрыццяў
піць паскораным сэрцам крынічнае слова
каб урэшце зрабіцца прыўкраснай сініцай
і сагрэцца пад пахай святарнай каровы

* * *

кінь мяне,
і так закамянелая —
моўкну я шляхоў тваіх наўзбоч.
тысячы гадоў сівілай пела я
светачу твайму —
вярні мне дождж!
каб абмыцца вольніцай самотнаю
там,
дзе мы — нязбытныя — прайшлі,
як праходзіць слава пустаротая,
як усё
праходзіць
на зямлі.

* * *

выспяваем у спеве —
галасоў каласы.
не пытай, хто пасеяў
нас у полі пустым,
не схіляйся,
бо шэрань
хутка ўсходы дзяўбе, —
да астатняга зерня
спей сябе.

* * *

ведаць бы,
што не перапоўніцца
мора,
як ні прымае захады,
што — шчаслівыя —
рыбіны моляцца
і спяваюць харалы алаху
усяводнаму,
і не зрываюцца
галасоў пуцяводныя ніці,
а растуць, абтрасаючы памяць,
і сягаюць наверх
крыніцамі.

* * *

вершы —
каб вымяраць вяршыні
ці, вымiраючы
ў горы вершавым,
высвабадзіцца ў разлог птушыны,
туды,
дзе гняздуюцца сэрцам шырэйшыя,
дзе я не буду вачмі лісліваць,
рук абцяжарваць нішчымнымі ласкамі —
словы развешу лупатымі слівамі
і абярнуся
ластаўкай.

* * *

калі старты абернуцца старасцю,
выйдзе ўрэшце запас пачаткаў
і захочацца бурбалкай-карліцай
вонкі вылецець з целавай хаткі,
і захочацца паху аблочнага,
дзьмухаўцовага лётнага раю,
каб забылася тлумная вотчына
і знайшлася сцяжынка старая...

* * *

адцалуй і вярні імя мне,
ужо восень пад рэбрамі смягне,
просіць водаў і замеці ліставай
вымыць нас ад пяшчоты дачыста,
быццам існыя толькі вершы
ад бязмор’я да безбярэжжа,
быццам мы не спасціглі на пальцах
немагчымасць расстацца.

* * *

адзіноты затоены віскат,
быццам нітку, перакушу
і пайду па-жабрацку, па-мніску
гадаваць самазванку-душу,
каб дарогамі нас і трыпутнік,
і сунічнік мядовы люляў,
каб, на сцежках радзімы распнутая,
узрасла гадаванка мая.

* * *

а водар твой мяне вядзе
туды, дзе ў пушчы бездарогай
шукае ноты ў барадзе
і грае Пан касматаногі,
дзе столькі вечнасці ў гудзьбе,
што ўжо не страшна ведаць — хто ты...
і хочацца любіць цябе
да самай незваротнай ноты.

* * *

не хачу ні мора, ні літасці.
толькі б з гэтага болю выпаўзці.
нібы ўласная скура мне здрадзіла,
і па мясе раздзёртым градзіны
скачуць вусцішна, саламейна.
забяры мяне ў рай кялейны,
ласкай пекла маё прычашы,
каб — душа, і вакол — ні душы...

Кудаса

выдзьму твае спадзевы,
дзеі прыцерушу,
вусцішнай каралевай
выстуджу ўсю душу.

лепей адразу здайся
і не хавай ключы:
ад варажбы кудасы
моўкніку не ўцячы.

выцалую ўсе вершы —
заледзянее рот,
будзеш, жабрак бязвешні,
стыць халастым нутром.

я на кавадлах віру
лёс твой перакую —
будзеш насіць як вырак
злую любоў маю!

Дрэвы

бязногія, тысячарукія.
заўсёды ў абдымках у неба.
цярпліва стаяць у бязгукаўі
й расці
навучылі мяне вы.
сталець, так брыняючы верай,
каб,
згубіўшы лісты без астачы,
штовесну ўздымацца над шэранню
зялёнай зарніцай гарачай...

Прарастанне

прарастаем праз тугія расстанні,
праз нялітасцівых дзён чарназём,
бо магутнае, як смерць, прарастанне:
выпрастаць сябе жывымі лістамі,
абтрасаючы бытнечы рыззё.

бо не трэба ні пяшчоты, ні ласкі
дыхаіснаму, як ветразь, лісту.
зняўшы цела баязлівую маску —
яварам сівым ці кедрам ліванскім —
я з любой зямной раллі прарасту...

Выбар

ад бязмор’я гэта змора,
зрывы сухажыццяў,
ночы шчэрацца бяззора
вусцішнымі жрыцамі,
нас павыкідаў на бераг —
сумнавокіх рыбаў —
непасільны, непамерны
чалавечы выбар.

Патоп

боль, памножаны на ноль,
не зраўняецца ні з чым.
быў бы ў сэрцы дзейсны ной —
і той
не здолеў бы ўцячы.
хай жа не жыве ніхто:
ні сініца, ні асёл.
будзь, бязлітасны патоп!
нішчы маё ўсё!

* * *

Рысі ў сініх лясах асінавых.
А. Сыс

Рысі ў сініх лясах асінавых
пазіраюць вачыма дзікімі.
Еду я чалавекаспынам,
і нікому не Эўрыдыка,

толькі лес мне ў Арфеі просіцца,
клён далоньмі льне ўкаханымі.
Дрэваверніца, сцежканосіца —
расшпіліла наросхрыст раны,

вецер дзьме ў мой адчай нялечаны,
кліча жыць на прасторы любыя...
І сядаюць шчыглы на плечы мне,
і ўсміхаюцца на ўсе дзюбы.

Ягадная моўч

журавінавы ваўчыцын
верш табе дашлю,
хай табе ў чужыне сніцца
пушчаў нашых шлюб.
хай ад роспачы ратуе
ягадная моўч,
помні пра мяне лясную
і дадому кроч...

* * *

пешчавы слой пакрывае скуру
і раз’ядае цела эмаль —
так я старэю,
сумленне хмуру,
лічу, як вязень, за маем май,
нашу твае пацалункі ў порах,
амаль разыходзячыся па швох...
колам пякельным
стаіць на ўсё горла
шчасце,
што кожны з нас
не ўбярог.

Саламея

саламея, звярыца, шалом! шалом!
не прыкрыеш драпежнай душы крылом.
як пад рэбрамі шал, то чакай крыгалом —
ад сябе не ўцячы, не схавацца.

так звіваюцца рэкі ў віры — насляпкі,
так збіваецца боль у радкі-камякі,
так гібеюць сусветы па волі рукі,
распасцёртай у жудасным танцы!

* * *

ва ўсмешцы хаджу, не здымаючы, як у гіпсе,
каб зрывы мае, каб адчаі мае зрасліся,
каб выбавіць рот ад жуды і задыхаць нанова,
ва ўсмешцы хаджу, нібы блазанка, пажыццёва.

Даль

даль расцягваецца ў дай
з кожным кіламетрам жылаў,
памяць цела — злая здань,
карніца
тым, што любілі,
верніца шчымлівых дзён,
катавальных ранкаў служка,
успамінавым рыззём
набіваецца ў падушку...

* * *

узняцца на гару пляча
і ў барадзе тваёй заблытацца,
схаваць увесь зямны адчай
у непрамоўленае «злітуйся»,
каб разгадаць, што толькі тут,
табе прыліплая да шыі,
я разумею свет як цуд
і спасцігаю ўсе вяршыні.

Горадзе наш

горадзе наш,
атулі, сагрэй,
але не судзі, не важ.
закрый ад людзей,
сам стань ля дзвярэй,
горадзе, схове наш...
дай нам дапіць гэты лёс нагбом,
смутак наш забялі,
ты ж ведаеш, горадзе,
толькі любоў
трымае мяне на зямлі.

* * *

замяці, зіма-гаіцелька,
лужынаў прастрэлы чорныя.
я сама, як лісце, выцвіла —
як жа пуста, як прасторна мне!
тут, у пекле, дні што вусені —
распаўзаюцца, стлусцелыя...
замяці ж усё, што схлусіла:
памяць,
голас мой
і цела.

* * *

засталася начэй прапісная халодная гжэль
і ў пустым прастакутніку ложка мая адзіночка,
засталося штодня адчуваць, як цяжэй і цяжэй
перасоўваць жыццё без цябе слімачыхай ацёчнай,
засталося глядзець, як на нашым нязбытным
шляху
зарастае ўспамінннікам шчасце, што мы
не ўтрымалі,
быццам ты толькі сон, што, да шкла прытуліўшы
шчаку,
я прысніла аднойчы ў апошнім сталічным
трамваі...

Цеціва

цела маё цеціва
робіцца ўсё напяцей.
хутка танчэе канва
музы,
жанчыны,
маці.
счэзне і спрыт,
і грым,
жончын забег,
і доччын,
толькі б трымаць жывым
пульс стралы
невідочнай.

зловяць свой верны рытм
часу ліхія арэлі,
цэль адамкнецца ўгары
і нехта стрэліць.

Гэты час

звар’яцелыя,
сочацца дрэвы тугой,
не хаваючы голага вецця.
я люблю гэты час прыадкрыцця Твайго,
час прадбачання блізкае смерці.

сёння восень гаркавая,
быццам імя яго,
што не сціраецца з вуснаў,
і няма ўжо ні славы,
ні сілы мяняць
гэтых будняў парадак пракрустаў.

* * *

а цяпер толькі памяць
унутраным зверам скуголіць,
у вярэдзіве дзён незаўважаная,
нічыя...
як мільёнамі кветкавых моваў заходзіцца поле,
хіба ведаеш ты,
мой пагардлівы юны пчаляр?
як ламаецца голас пчаліны
і тонкія крылы,
калі ўбіцца з адчаю
ў нязбытнасці мёрзлы сумёт,
як любіла цябе нацянькі,
безаглядна
любіла,
пакідаючы ліпкі й духмяны
ў руках тваіх
мёд.

* * *

здрада хапае за горла, як таць,
і надыходзіць вусціш:
ні зварухнуцца нельга, ні ўстаць,
ні проста сказаць камусьці.
а нешта ўнутры, як аб сценку гарох,
б'ецца, псуе гэту цішу.
з усіх тваіх募раў, падзей і дарог
я самая-самая лішняя...

Яблычная аскеза

летам налітыя, яблыкі целаў
млеюць дадолу ў мурог бы пацэліць,
дзе паўнаўладны муркоча амур.

дай мне ўтрымацца хаця б на хвілінку,
Госпадзе дрэваў, жывая галінка,
дай зружавець тут і ўбачыць зіму!

колькі мы падалі хціва пладамі,
падалі смелыя, падалі самі,
колькі мы спелыя славай гнілі...

ні пустацвету, ні шалу паяцаў,
Божа раслінавы, дай не ўбаяцца,
ссохлай малітвай застацца ў галлі.

* * *

дзе адхланне маё, натхненне,
яблык райскі, цяпло каленяў,
пуцяводаў дняпрыстых плынь?

разжавалі, укрыжавалі,
адышлі, а душа — жывая,
ценькае на канцы іглы.

дзе ты грэеш плячо-падмогу,
як ты богава спеліш богу,
з кім ты пішаш на брудэршафт?

ці глядзіцца вачамі ў вочы,
ці там б’ецца ў грудзях сірочых
твой забыты варштат?

Плячо

плячом палячы, прытулі аж датуль,
пакуль не пачнецца віна,
прадыхай ратункам у скронь-слепату мне,
што я не адна, не адна.
хай збудзецца ўсё, што так страшна назваць,
што цепліцца ў гронках-руках,
пакуль я сплываю ў пляча твайго завадзь —
шчаслівы пакорлівы птах...

Полая

полымем поле выжата,
болем — выжыта.
горыч-камяк піжмавы,
віны вы ж мае!
быў жа ўраджай споведзяў,
вырай споднiх дзён...
выпаленая полымем,
іду *полая*.

Ліпавы

адскавытала, і струны асіплі,
і на ўвесь выдых — падранак песенны.
помняцца толькі пяшчота і ліпень,
іншае намертва болем знесена.
быццам ні крыўдаў, ні жалю, а так...
нейкая блазанка ў горле ўсхліпвае...
лета прыйшло — шарлатан-мастак! —
з водарам нашага шчасця — ліпавым.

* * *

дзень выпадае з рукі вінаградзінай,
коціцца сном у самотаву ўпадзіну,
жнівень стаіўся на сэрцы, бы скрадзены,
бы не дазволены мне.

выпырхну ў раніцу, роспач загушкаю,
звыклай мальбой перакінуся птушкаю,
быццам ад пошчаку знішчыцца скрушнае,
быццам і гэта міне.

* * *

навальнічнаю сцяной
стаіць адчай.
як жа катаржна адной —
без ні-пляча!
абаперціся б на зліву,
як сцяну,
адпачыць бы ў караблі
чужога сну,
адпусціць бы ўсё, што зроблена
табой —
хай сплывае за парог
ракой рабой...

* * *

як збіваюцца здрады ў пухлінне душы,
як ламаецца голас, бытнечай зацёрты,
як знясільвае ноч,
раскажы,
раскажы,
як радок раздзірае адчаем аорту.
як не мецьмем з табой ні вала, ні кала,
толькі ў горле пяшчоты сляпую залеву...
раскажы ім пра ўсё,
покуль хопіць цяпла,
покуль я ў цябе веру.
твая каралева.

— дні гістэрык крумкачыных,
перацягвання айчынаў,
восень любаю жанчынай
прыкарнула на плячы.
прывідныя ўсе ключы —
распаўзаюцца ў залевах —
злева правы, справа левы.
цацачны грывасты леў,
мой верасень
маўчыць.

— ты прыйшоў мне ў зліставанні,
хорам сэрцавых літаній,
будзь жа мне ратункам,
дай мне
час мой дакарміць з рукі.
спяць кіты-мацерыкі,
я з ліста табе чытаю
цёплых вуснаў нашу тайну,
залатая-залатая,
не раскрытая нікім.

Павучынае

Павучыны пявучы
даматканы радок —
з тонкіх нітак сугуччаў
праца роспачных ног.

Між натоўпамі малпаў
у краіне кратоў
праца ўпэўненых лапак
над сваім палатном.

Кволы восеньскі лётчык,
павучок-чараўнік,
быццам беларабочы,
я сную чыставік,

каб ляцела каметай —
чуйнасэрцых маяк!
Вечным бабіным летам
будзе песня мая...

* * *

па ваколіцах-ваконцах
распускаю галасы.
восені камяк бяссонцы
папярок душы застыў.
хто ты, смутак раніцовы,
пераспелая раса?
словы
        словы
                словы
                        словы
сыпле мне пад ногі сад...

* * *

люляй мяне, маё невымаўля,
закалышы ўвесь боль, на сэрцы змоўчаны.
я запалю мінулага кальян,
я абдыму цябе хвастом вавёрчыным.

за ўсё гарчэйшы памяці тытунь,
ды ўжо кранае золак лапкай макавай,
і я, закалыханая, расту —
вось-вось... і пацалую сосны ў макаўкі...

Калыханкі для дзетак

Для Ягора

Спі, мой верны, мой маленькі рыцар!
Спіць на кухні булачка з карыцай,
Спяць у норках бурыя лісіцы,
Хвосцікі паклаўшы пад шчаку.
Спяць цукеркі ў залатых абгортках,
Спі і ты, пакуль не звялі зоркі,
Спі, мой любы сыне, спі, Ягорка,
Спі, а я твой сон пасцерагу...

Для Машы

Спі, дачушка, ночка ўжо імгліцца,
Спіць жучок салодка на былінцы,
Дзесьці едуць мірыяды прынцаў
Да цябе, і кожны — на кані.
Спіць стракозка, спяць пчала і вусень,
Спяць усе дзяўчаткі Беларусі,
Спі і ты, чароўная Маруся,
Спі, мая харошая, засні...

* * *

а ў садзе тваім базілік і хурма,
ступаюць пяшчотна сівыя ільвы,
ільды не даходзяць сюды, і зіма
з ільвамі сівымі на Вы...

ты слухаеш споведзь жука-баюна,
ты сонцам любові скрозь вецце плывеш,
а ноччу, калі засынае вайна,
ты з вуснаў маіх, нібы кроплі з акна,
сцалоўваеш восеньскі верш.

Сыну

зашпілі на вечнае
часу паясы,
таямніцы-веснічкі
адамкні мне, сын.
цела сола горкае
не кладзецца ў рытм —
будзь жа проста зоркаю,
гары.

Калыханка для Ані

Ані Трутневай

беражыце яе, берагі-караблі,
дзе залізваў нам боль сіні-сіні заліў,
дзе на хвалях халвовых гайдаюцца дні,
дзе ўспамінам пра нас — камяні, камяні...
зберажыце анёла на ейным плячы,
адамкніце ёй горад, і дайце ключы,
і дракона, што п’е з рук пяшчоты ваду,
і люляйце яе, покуль я не прыйду.

Мядзведзева бессань

Адліга: шлях брынёю квокча,
мядзведзь пакутуе на бессань.
Ён слухае ў бярлогу ночы,
як вечнасць носіцца над лесам,
як прымінае дрэвам світы
рукой бязважкай і бязмежнай
і быццам нейкі сум забыты
ўздымае ў памяці мядзведжай...
І той падоўгу ў столь бярлогу
глядзіць вільготнымі вачамі,
нібы свой кон, сусвет і Бога
вось-вось уцяміць...

* * *

Марусі Салаўёвай

а святое аддайце сабаку.
у сабакі на донцах вачэй
адбіваецца свет невыгаўкны:
будкі храм,
дзе малітвамі ў лапках
колкі студзень пячэ,
казань-восень, казурак харалы...
і анёл прызямліўся на нос,
каб, адклаўшы нябёсныя справы,
слухаць разам у здзіўленых травах
дабравесце стракоз.

усе святыні — псам,
мышам і жабкам!
няхай люляюць псальмы
мяккай лапкай,
трымаюць вецер
выдыхам і ўдыхам
у келлях вецця
вечных
дрэваў-мніхаў.
а ты кружы, ніжы
на восень восень,
ды прыйдзе Бог
сняжынкаю
на носе,
лістом сырым,
суніцай
адзінокай,
распяты ў кожным дні
навідавоку.

Ваўчаня

ваўчаня ў дзівосным садзе
пудкі мячык ваўчаня
ўзмах пякучых вінаградзін
тут не дом такім як я
дзе заходзяцца хурмою
ночы беззаганных рук
шэрае маё нямое
хто ты гэтаму двару

дык таі
гарчы і шчэрся
ўсе дарогі — верны дом
слухай сэрца
толькі сэрца
за касматым жыватом

Жук

а яшчэ можна легчы сцяне на плячо
і паслухаць рахманых жукоў.
ці маўчыць ён пра тое, што ўрэшце знайшоў,
кволы жук у блiскучым трыко?
ці ў адчаі малітвы не можа заснуць,
калі болем заходзіцца сын?
ці таксама шукае шчакою сцяну,
бо баіцца не выжыць адзін?

Ліст другі

у гэтым палацы я ведаю кожнае выйсце,
а выйдзеш у людзі —
і слупянееш паяцам.
нішто не сапраўднае, ведаеш, ёсць толькі лісце
і вецер,
зблукалы ў здзіўленні між сонцаў і пальцаў.
між сонцаў і пальцаў...
астатняе нам толькі сніцца:
і ласка, і роспач,
і ўсё, што так доўга балела.
а свет... ён даўно ўжо не верыць ні вершам, ні
прынцам.
ні вершам, ні прынцам, запомні.
твая каралева.

...а жнівень тут падае
проста на галаў
салодкімі зоркамі алычы
і з разгаданых жаданняў нашых
зорнае варыць сочыва,
ўціскаюцца дні ў жалудовыя цельцы,
дзверы замкнёныя на ключы,
і ціша такая,
што нават сабакі ад вусцішы выюць
па-воўчы.
і ведаеш,
быццам нішто ўжо не б’ецца:
ні дотыкаў ток,
ні сініца ў руках, —
што лепей бы скласці ўсе роспачы ў кош,
не бядуючы болей над коштамі,
і выйсці ў акно,
як выходзяць у восень —
услед за крылом камікадзэ-лістка,
туды,
дзе любоў залівае пакорліва кожнага
і не пытае, навошта.

* * *

Сержуку Андрэеву

лістападу не прывыкаць, што лісты, лісты...
што ўсе трыццаць начэй сніцца недасягальнае
над.
а ў мяне толькі вецер і ты — мой адзіны тыл,
незалежна, вяселле грымнула ці вайна.

як ні дзіўна, а зісцінаў выжыла толькі любоў,
і калі ўсе шляхі йдуць туды, значыць вось ён —
Рым:
на высокім беразе ў сэрцы высокіх дубоў
адбіваецца нашымі лёсамі ў нашым Дняпры.

* * *

ні бліскучай змяюкай ракі,
ні жуком, ні вавёркай — нікім,
ні ў сабак на душы, ні ў дзяцей,
ні ў малітвах, ні ў кнігах — нідзе,
ні ў самоце пранізлівых станцый
не хачу,
не хачу я застацца.
ні на злосць, ні тым болей на біс
не хачу ў гэтай восені быць,
ні лістом, ні арэхам — нічым.
толькі спаць на тваім плячы...

Вадзім

Вадзіму Аміраханаву

...а лёсы звіваюцца самі ў такія віры,
што рук не ўзгадаць і п'янее плаўнік за плячыма.
імя тваё — споведзь вады,
павадыр белых рыб,
зялёнага мора зялёная ў сэрцы радзіма.
і хай я ў дарозе,
дзе кожны, як вечнасць, адзін,
дзе змрок спакушае штокрок памыліцца і ўпасці,
я помню імя, што як вырак — ідзі і вядзі!
і рыбай іду на святло з песняй болю і шчасця...

Авісага

гэта проста няпудкія пальцы кустоў,
гэта ягадаў мёд у плячо табе дыхае.
гэта птушка прысела з малочным лістом
над спакоем сівым тваім — ціхая-ціхая...
гэта квецені клейкасць і рэк серабро
заліваюць твой сон цеплынёю пажаравай.
гэта цэлым сусветам, з надрыву вятроў,
я прыйшла да цябе,
каб сагрэць цябе,
цару мой!

* * *

цёплы хтосьці пад скурай калоціцца.
цёплы, здзіўлены, хто ты?
непад'ёмная кашалоціца —
б'е хвастом адзінота.
вечар даўкім адчаем зумкае,
вінаградзінай болю.
Госпадзе, вось я — нічыйнарукая.
я не магу так болей.

* * *

...проста верасень гладзіць жалуды па галовах,
зняўшы душаў капелюшы.
я з усіх чалавечых і рыбіных моваў
помню толькі «люблю» і «пішы».
быццам дзесьці пад скурай прарыў цеплатрасы
вострым кіпнем балючага «ты».
быццам восень мая зараз кінецца з часу,
як на берагг — ад шчасця — кіты...

Змест

У афармленні вокладкі
выкарыстаныя карціна Ніно Чакветадзэ
і фота Івана Бесера

Літаратурна-мастацкае выданне

Бібліятэка Саюза беларускіх пісьменнікаў
«Кнігарня пісьменніка»

Выпуск 78

Кудасава Наста

МАЁ НЕВЫМАЎЛЯ

Вершы
Выданне 2-е

Адказны за выпуск *Г. Вінярскі*
Рэдактары *Алесь Пашкевіч, Андрэй Хадановіч*
Вёрстка *Л. Гарадзецкай*
Карэктар *В. Трэнас*

Падпісана да друку 20.03.2017. Фармат 80x100 1/32.
Папера афсетная. Друк афсетны. Ум. друк. арк. 5,37.
Ул.-выд. арк. 1,84. Наклад 300 ас. Зак. 114.

ПУП «Кнігазбор».
Пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі выдаўца, вытворцы,
распаўсюдніка друкаваных выданняў № 1/377 ад 27.06.2014.
Вул. Я. Лучыны, 38-93, 220112, Мінск.
Тэл./факс (017) 207-62-33, тэл. (029) 772-19-14, 682-83-86.
E-mail: bkniha@tut.by

Надрукавана з арыгінала-макета заказчыка ў ЗАТ «Аргбуд».
Пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі выдаўца, вытворцы,
распаўсюдніка друкаваных выданняў № 2/182 ад 15.02.2016.
Вул. Берасцянская, 16, 220034, Мінск.